

Obsah

Úvod	11
TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 Mentální retardace.....	15
1.1 Historie pojmu mentální retardace	15
1.2 Definice mentální retardace	17
1.3 Četnost mentální retardace	24
1.4 Etiologie mentální retardace	24
1.5 Diferenciální diagnostika	28
1.6 Specifika osobnosti člověka s mentální retardací	29
1.7 Sebeurčení osob s mentální retardací.....	33
2 Člověk s mentální retardací v období dospívání a mladé dospělosti	41
2.1 Časové vymezení jednotlivých etap	41
2.2 Pubescence – základní charakteristika	42
2.3 Pubescence u jedinců s mentální retardací	43
2.4 Adolescence – základní charakteristika	49
2.5 Adolescence u jedinců s mentální retardací.....	52
2.6 Mladá dospělost – základní charakteristika.....	56
2.7 Mladá dospělost u jedinců s mentální retardací	58
3 Dospívající s mentální retardací v rodině a sociálních službách	63
3.1 Rodina, stručná definice a její funkce.....	63
3.2 Dospívající s mentální retardací v rodině.....	65
3.3 Dospívající s mentální retardací v sociálních službách.....	69
3.3.1 Osobní asistence.....	71
3.3.2 Podporované zaměstnávání	72
3.3.3 Chráněné zaměstnávání.....	72
3.3.4 Podpora samostatného bydlení.....	73
3.3.5 Ústavy sociální péče.....	74
3.3.6 Centra denních služeb	74
3.3.7 Skupiny sebeobhájců	75
3.3.8 Občanská advokacie.....	75

VÝZKUMNÁ ČÁST	77
4 Formulace problémů.....	79
4.1 Problémy při výzkumu osob s mentální retardací	80
4.2 Východiska výzkumu osob s mentální retardací.....	82
5 Cíl výzkumu a výzkumné otázky.....	85
6 Design výzkumu	87
6.1 Typ výzkumu	87
6.2 Metody získávání dat.....	88
6.3 Bližší popis metod SDS a FAST	91
6.3.1 Škála sebeurčení - SDS.....	91
6.3.2 Test rodinného systému - FAST.....	93
6.4 Metody zpracování a analýzy dat.....	94
7 Výzkumný soubor.....	99
7.1 Výběr výzkumného souboru.....	99
7.2 Popis výzkumného souboru.....	103
7.3 Životní příběhy k představení účastníků rozhovoru.....	108
7.3.1 Účastník výzkumu 1.....	109
7.3.2 Účastník výzkumu 2.....	109
7.3.3 Účastnice výzkumu 3	110
7.3.4 Účastnice výzkumu 4.....	111
7.3.5 Účastník výzkumu 5.....	111
7.3.6 Účastnice výzkumu 6	112
7.3.7 Účastník výzkumu 7.....	112
7.3.8 Účastnice výzkumu 8	113
7.3.9 Účastník výzkumu 9	114
7.3.10 Účastník výzkumu 10.....	114
8 Výsledky analýzy získaných údajů	117
8.1 Náročně zvladatelné chování, prožívání dospívání - I já se mění!.....	117
8.2 Vyrovnaný se s postižením - Proč na mě tak divně koukáte? ..	120
8.3 Problémy osob s mentální retardací v období dospívání	131

8.3.1	Trávení volného času - S kým a jak mám vyplnit svůj čas?	131
8.3.2	Dovednosti pro život - V čem potřebuji podporu?.....	137
8.3.3	Nácvik dovedností pro život - Jak mě můžete podpořit v učení?	148
8.3.4	Sexualita v období dospívání a dospělosti - Chci také s někým chodit!	149
8.4	Pojetí dospělosti - Co dělá dospělého dospělým?.....	161
8.5	Situace v rodině z pohledu dospívajících s mentální retardací ...	163
8.6	Sebeurčení účastníků rozhovoru	171
9	Zodpovězení výzkumných otázek.....	175
9.1	Jak osoby s mentální retardací prožívají své dospívání?	175
9.2	Jak se osoby s mentální retardací vyrovnávají se svým postižením?	176
9.3	S jakými problémy se dospívající s mentální retardací nejčastěji setkávají?.....	178
9.4	V jakých oblastech svého života potřebují dospívající s mentální retardací podporu a jakou podporu si přejí?	180
9.5	Jak osoby s mentální retardací definují pojem a rozumí pojmu „dospělost“?	184
9.6	Jak vnímají osoby s mentální retardací situaci své rodině v období dospívání?.....	185
10	Diskuse	189
10.1	Diskuse o metodě	189
10.2	Diskuse o výsledcích výzkumu.....	192
10.3	Podněty pro praxi	196
11	Závěry výzkumu.....	199
12	Souhrn.....	203
Literatura.....		215
Seznam zkratek.....		223

Přílohy.....	225
1. Škála měření míry podpory – Experimentální verze, pracovní překlad	226
2. Škála sebeurčení	232
3. Otázky pro rozhovory.....	245
4. Abstrakt a klíčová slova.....	248